

Blíže ke stanoviskům přijatým na 545. Plenárním zasedání EHSV:

• ECO/493 Nová vize pro dokončení hospodářské a měnové unie

Hospodářský růst v EU se zpomaluje a v některých členských státech přetrvává na trhu práce znepokojivá situace. Je nutné napravit nedostatek veřejných i soukromých investic, aby bylo možné zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost. To vše probíhá v kontextu větší nejistoty kvůli brexitu, obchodního protekcionismu a nestability, kterou vyvolávají světové geopolitické hrozby. Je nutné poskytnout nový politický impuls pro dokončení struktury evropské hospodářské a měnové unie (HMU) s cílem posílit hospodářskou a sociální soudržnost a konvergenci, globální konkurenceschopnost a celkovou důvěru občanů a investorů v EU.

EHSV v tomto stanovisku poukázalo na úspěchy a pokroky, které byly učiněny v posledních letech, ale posoudí rovněž z nové perspektivy nedostatky ve struktuře a fungování těchto unií. Předloží v něm obsáhlý soubor doporučení určených nové Komisi a novému Evropskému parlamentu, aby byla přijata náležitá politická rozhodnutí pro vybudování silnější, inkluzivnější a odolnější EU.

Stanovisko je součástí balíčku dvou stanovisek EHSV z vlastní iniciativy, která jsou připravována současně: *Budování odolnější a udržitelnější evropské ekonomiky a Nová vize pro dokončení hospodářské a měnové unie*. Tento balíček je koncipován jako přímý příspěvek k ekonomické agendě nového Evropského parlamentu a Evropské komise, které by měly začít fungovat v roce 2019.

EHSV obecně vyzývá evropské orgány a vlády členských států k výrazně ambicióznějším krokům v rámci reformy hospodářské a měnové unie za účelem realizace lépe integrované, demokratičtější a ze sociálního hlediska rozvinutější unie. Přestože se již podařilo zvládnout velké úseky cesty k dokončení HMU, vyžaduje každý z jejích čtyř hlavních pilířů ještě významné posílení, přičemž je rovněž důležité mít na paměti výzvy, které přináší změna klimatu.

Za stávajících podmínek jsou doporučení EHSV s ohledem na hlavní pilíře HMU následující:

- i. stabilní měnový a finanční pilíř jako předpoklad pro makroekonomický rozvoj
- ii. silný hospodářský pilíř jako základ blahobytu a sociálního pokroku, tj.:
- iii. uplatňování sociálního pilíře jako základu sociálního a společenského pokroku
- iv. politický pilíř jako základ demokracie, solidarity a jednoty, tj.:

• INT/884 Směrnice o spotřebitelském úvěru

Cílem směrnice o spotřebitelském úvěru (2008/48/ES) bylo vytvořit jednotný trh se spotřebitelskými úvěry a zajistit rovné podmínky v celé Evropské unii. Po deseti letech od zveřejnění uvedené směrnice provádí Komise její hodnocení s ohledem na případnou revizi a požaduje, aby EHSV k tomuto hodnocení přispěl názory organizované občanské společnosti.

Příspěvek EHSV vychází z konzultací s organizacemi občanské společnosti a s vnitrostátními institucemi, jejichž cílem bylo porozumět tomu, jaké jsou jejich zkušenosti a postřehy ohledně dopadů a změn, které směrnice o spotřebitelském úvěru přinesla. Údaje byly shromažďovány během pracovních cest ke zjištění potřebných údajů, na základě dotazníků, stanovisek a formou rozšířené studijní skupiny. Výsledná zjištění jsou uvedena a analyzována v technické příloze této informační zprávy.

Informační zpráva sestává z kvalitativní ex post analýzy významu, účinnosti a přidané hodnoty směrnice o spotřebitelském úvěru. Zpráva také obsahuje návrhy, jak čelit novým výzvám a zaručit rovné podmínky pro podniky a přiměřenou a důslednou úroveň ochrany spotřebitele. Směrnice nezajišťuje rovné podmínky ani nepodporuje jednotný trh se spotřebitelskými úvěry, neboť:

- úvěrové obchody spotřebitelů jsou prakticky omezeny státními hranicemi (nebyl pozorován žádný zásadní rozvoj přeshraničních úvěrů),
- digitalizace má omezený dopad na způsob, jakým jsou v současnosti spotřebitelské úvěry využívány a poskytovány (navzdory snazšímu přístupu se zdá, že spotřebitelé upřednostňují půjčky ve svém členském státě).

- **INT/882 Spotřebitelé v oběhovém hospodářství**

K tomu, aby přechod od lineárního hospodářského modelu (režimu „take-make-use“) k oběhovému hospodářství uspěl u všech evropských občanů, je klíčovým prvkem změna spotřebních návyků. V Evropě, kde nikdo nebude zaostávat, by mělo být zajištěno, že se všichni občané úspěšně přizpůsobí přechodu od lineárního hospodářského modelu k oběhovému hospodářství v rámci jednotného trhu a že tento přechod bude provázen finančním začleňováním a sociální soudržností. Vyžaduje to zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitelů a změnu spotřebních návyků.

EHSV se vyslovuje ve prospěch strategické změny orientace na všech úrovních, která by pevně podpořila nové modely oběhovosti, a to nejen větším sblížením všech aktérů, ale i tím, že se spotřebitelé stanou jádrem veřejných politik. Je třeba zavést celoživotní vzdělávání, odbornou přípravu a samostudium a informovat spotřebitele co nejobjektivněji. Výkon těchto činností se bude měřit pomocí ukazatelů dopadu, které budou vytvářeny na základě 12. cíle udržitelného rozvoje OSN (odpovědná výroba a spotřeba) a souvisejících cílů, což povede k dalším procesům standardizace. Vedoucí pozice Evropy v oběhovém hospodářství by měla odpovídat vytvoření podnikatelského prostředí, které bude napomáhat internacionalizaci zboží a služeb oběhového hospodářství. EHSV rovněž podporuje dobrovolné označování jakožto přechod k povinnému označování a poukazuje na naléhavou potřebu zlepšit ekodesign.

- **INT/881 Podpora jednotného trhu příznivého dopodnikání a inovace**

Společnost čelí složitým společenským výzvám a změnám, jako jsou např. digitalizace a změna klimatu, které si žádají inovativnější společnost schopnou nalézat nová řešení. Některé z těchto problémů lze řešit podporou vytváření nových hospodářských modelů a rozšiřováním modelů, jako jsou např. podniky sociální ekonomiky, avšak řada podmínek není dosud splněna.

Stanovisko definuje překážky, klíčové faktory úspěchu a řešení pro vytvoření skutečně inovativního podnikatelského prostředí s cílem podchytit řešení, která poskytují nové hospodářské modely. ESHV se domnívá, že:

- v tomto ohledu mohou poskytnout významný příspěvek podniky i veřejné instituce;
- je důležité, aby legislativní návrhy týkající se podniků, hospodářství a vnitřního trhu nebyly unifikovány, aby nebyl uplatňován univerzální přístup a aby byla namísto toho prosazována rozmanitost podniků;
- je nezbytné, aby evropské instituce podporovaly rozvoj umělé inteligence a správné využívání dat velkého objemu;
- je důležité, aby změny ve výrobních postupech a v hospodářství obecně probíhaly v rámci přínosného sociálního dialogu a za respektování práv a kvality života pracovníků;
- vzhledem k nutnosti zaručit stárnocímu a méně početnému evropskému obyvatelstvu sociální soudržnost a spravedlnost bude úloha, kterou budou moci v budoucnu převzít sociální podniky a podniky založené na vzájemnosti, stále významnější.

- **ECO/548 Zdanění digitalizované ekonomiky**

Daň z příjmů právnických osob je již téměř sto let založena na zásadě, že ke zdanění by mělo docházet tam, kde jsou soustředěny inovace, výroba, kde se přijímají rizika, provádí se financování a kde se nachází sídlo firmy. Tato zásada je označována jako zásada rezidence. Byla v široké míře respektována při přepracování mezinárodních daňových pravidel v rámci projektu OECD/G20 proti oslabování daňové základny a přesouvání zisku, který je nyní prováděn ve více než 100 zemích. Evropská komise vydala dne 21. března 2018 sdělení *Čas zavést moderní, spravedlivou a účinnou normu v oblasti zdanění digitální ekonomiky* (COM(2018) 146 final), v němž navrhuje, aby zdanění zohledňovalo situaci státu zdroje a daně z příjmů právnických osob byly vybírány z obratu společnosti tam, kde se uskutečňuje prodej.

Nové podnikatelské modely, které využívají internetové platformy a další digitální prostředky, mají za následek to, že se společnosti méně spoléhají na fyzickou přítomnost v dané zemi. K prodeji může docházet, i když v dané zemi není dostatečná výroba či zde dokonce nejsou sklady. To vyvolalo diskusi o tom, že je nezbytné přepracovat pravidla týkající se způsobu přisuzování mezinárodních daňových práv jednotlivým zemím.

Jeden způsob, jako stanovit jako zdroj vytváření hodnoty prodej spíše než zisk, je snažit se definovat tzv. „virtuální“ stálé provozovny (spíše než fyzické stálé provozovny). Bez ohledu na zvolenou metodu by měl posun od zdanění zisku právnických osob ke zdanění příjmů právnických osob založenému na místě spotřeby dopad na příjmy jednotlivých členských států a ovlivnil by jejich schopnost plnit sociální cíle.

Daň z příjmů právnických osob je již téměř sto let založena na zásadě, že ke zdanění by mělo docházet tam, kde jsou soustředěny inovace, výroba, kde se přijímají rizika, provádí se financování a kde se nachází sídlo firmy. Tato zásada je označována jako zásada rezidence. Byla v široké míře respektována při přepracování mezinárodních daňových pravidel v rámci projektu OECD/G20 proti oslabování daňové základny a přesouvání zisku, který je nyní prováděn ve více než 100 zemích. Evropská komise vydala dne 21. března 2018 sdělení *Čas zavést moderní, spravedlivou a účinnou normu v oblasti zdanění digitální ekonomiky* (COM(2018) 146 final), v němž navrhuje, aby zdanění zohledňovalo situaci státu zdroje a daně z příjmů právnických osob byly vybírány z obratu společnosti tam, kde se uskutečňuje prodej.

EHSV považuje digitalizaci ekonomiky za skvělou příležitost a domnívá se, že digitální agenda EU je klíčovou politikou Evropské unie. Vzhledem k tomu, že digitalizace je i nadále důležitou hnací silou globálního hospodářského růstu, EHSV je přesvědčen, že politiky týkající se zdanění digitalizované ekonomiky by měly usilovat o podporu hospodářského růstu a přeshraničního obchodu a investic, a ne jim bránit.

- **CCMI/167 Zajištění souladu mezi politikami v oblasti klimatu a energetiky z pohledu průmyslových odvětví**

Evropské politiky v oblasti průmyslu, energetiky a klimatu jsou brzděny protichůdnými požadavky na cenu emisí skleníkových plynů: na jedné straně jsou vysoké ceny nezbytné k tomu, aby stimulovaly investice a změny ve spotřebních návycích, na druhé straně zachování vnější konkurenceschopnosti energeticky náročných odvětví v EU, jakož i předcházení úniku uhlíku, vyžadují nízké ceny.

Navrhovaná zpráva z vlastní iniciativy zkoumá technickou a právní proveditelnost kompenzačních opatření mezi státy, pokud jde o vnitřní ceny emisí skleníkových plynů: dovozci cenu zaplatí, vývozcům se vrací, jako tomu již je v případě DPH. Vrácení ceny, kterou vývozcům zaplatili za emise skleníkových plynů, může být založeno na podobném systému, jakým se účtuje DPH. Cena emisí skleníkových plynů, kterou zaplatí dovozci, by mohla vycházet z obsahu základních kovů a materiálů ve výrobku. Tento systém by byl v souladu s pravidly WTO a opíral by se o plně ověřené metodiky.

EHSV považuje za důležité zajistit soulad mezi politikami v oblasti průmyslu a energetiky s politikou v oblasti změny klimatu s cílem mobilizovat rozsáhlé investice, jež vyžaduje přechod na ekonomický model s nulovými emisemi uhlíku pro průmyslová odvětví náročná na zdroje a energii, který by měl být „spravedlivým přechodem“, do jehož vymezení a provádění se aktivně zapojí sociální partneři.

Investice EU a členských států by měly mít vliv na výzkum, vývoj a inovace a zavádění nízkouhlíkových až bezuhlíkových technologií pro průmyslová odvětví náročná na zdroje a energii, včetně dodatečné výroby elektrické energie, kterou vyžadují, a na vzdělávání a odbornou přípravu jejich pracovníků. V příštím víceletém finančním rámci (2021–2027) by tudíž měly být navýšeny jak finanční prostředky určené k tomuto účelu v návrhu Komise na Program InvestEU, tak finanční prostředky pro ostatní související investiční programy.

- **TEN/695 Stav energetické unie v roce 2018**

Tato zpráva hodnotí pokrok dosažený při realizaci projektu energetické unie. Zpráva uvádí, že po čtyřech letech od zahájení své činnosti je energetická unie skutečností. Konkrétně informuje o pokroku v těchto oblastech:

- energetická unie vyústila v komplexní a právně závazný rámec pro dosažení cílů Pařížské dohody a zároveň přispěla k modernizaci evropského hospodářství a jeho průmyslu.
- komplexní přístup k energetické unii umožnil EU zavést jasné a ambiciózní cíle pro rok 2030 v oblasti energie z obnovitelných zdrojů a energetické účinnosti. To například umožnilo, aby EU vytvořila stejně ambiciózní politiky v oblasti čisté mobility, včetně emisí u nových osobních automobilů, dodávek a nákladních automobilů.
- energetická unie poskytuje kombinaci plně aktualizovaného regulačního rámce a vize politik, které jsou zapotřebí od současnosti do roku 2050. To poskytuje jistotu, která je nezbytná pro vysoce kvalitní, inovativní investice do modernizace hospodářství EU a tvorby pracovních míst na místní úrovni.
- investice do inteligentní infrastruktury včetně přeshraničního propojení a společná opatření pro prevenci a řízení možných narušení dodávek energie zvýšily jejich bezpečnost a zlepšily celkovou odolnost energetického systému EU vůči vnějším energetickým otřesům.
- Evropská komise zavedla podpůrný rámec podpůrných opatření k řešení sociálních, průmyslových a dalších otázek. Cílem těchto opatření je posílit postavení občanů, podniků, měst a inovátorů, aby se mohli aktivně zapojit do transformace energetiky.

- **TEN/691 Doprava, energetika a služby obecného zájmu jako hnací síla udržitelného růstu v EU prostřednictvím digitální revoluce**

Předsednictvo EHSV přijalo na své schůzi v září 2018 plán EHSV „Do Sibirě a ještě dále“ (2018–2019). Bylo rozhodnuto, že všechna stanoviska z vlastní iniciativy, která budou předsednictvu EHSV předložena v lednu 2019, musí souviset s tematickými prioritami tohoto plánu. Předsednictvo sekce TEN se na své mimořádné schůzi ve Vídni dne 15. listopadu 2018 rozhodlo přizpůsobit svou reakci tomuto specifickému požadavku předložením jednoho stanoviska z vlastní iniciativy. Zvolené téma zní: ***Doprava, energetika a služby obecného zájmu jako hnací síla udržitelného růstu v Evropě prostřednictvím digitální revoluce.***

EHSV se domnívá, že spolehlivé evropské systémy dopravy, energetiky a služeb obecného zájmu jsou zásadním předpokladem plné integrace evropského kontinentu, který bude čelit globálním výzvám spojeným s udržitelným konkurenceschopným růstem v moderním, digitalizovaném a inteligentním prostředí. Aktivní účast a zapojení občanů EU musí být podle EHSV ústředním bodem politických možností a opatření.

EHSV je pevně přesvědčen o tom, že dokončení jednotného trhu EU zůstává nejdůležitějším pilířem podporujícím růst v Evropě prostřednictvím digitalizace. EHSV vyzývá Evropskou komisi a členské státy k přidělení dostatečného množství zdrojů a pravomocí pro účinné prosazování a monitorování stávající legislativy.

Výbor je také vyzývá, aby dokončily jednotný digitální trh a rozvinuly kapacity pro integraci a využívání služeb 5G za účelem posílení a zlepšení konkurenceschopnosti evropských průmyslových odvětví avyzývá k nalezení účinných řešení, jež odstraní problémy týkající se dostupnosti, interoperability a přenosu dat a zajistí přiměřenou ochranu údajů a soukromí, spravedlivou hospodářskou soutěž a širší nabídku pro spotřebitele.

EHSV vyzývá Evropskou komisi k tomu, aby přezkoumala pravidla týkající se odpovědnosti za výrobky a jejich pojištění a uzpůsobila je situaci, kdy bude rozhodování stále častěji provádět software. Pro zvýšení důvěry při zavádění těchto technologií by se měly systematicky uplatňovat zásady bezpečnosti a zabezpečení již od fáze návrhu a zásady jejich standardního nastavení.

- **INT/880 Technologie blockchain a sociální ekonomika**

Toto stanovisko z vlastní iniciativy vychází ze závěrů lucemburského předsednictví Radě, které obsahují výzvu k prozkoumání inovačního potenciálu nových digitálních technologií v rámci sociální ekonomiky. Mezi těmito novými technologiemi se objevuje přelomový inovační potenciál různých forem „technologie distribuované účetní knihy“ (*Distributed Ledger Technology – DLT*) známých také jako technologie *blockchain*, které umožní rozvoj velmi zajímavých aplikací v různých odvětvích ekonomické a společenské činnosti.

Některé rysy těchto technologií činí z technologie *blockchain* digitální infrastrukturu, již by mohly organizace sociální ekonomiky efektivně využít k lepšímu dosahování svých cílů a ke zvýšení své schopnosti určovat pozitivní sociální dopady a podporovat sociální inovace.

EHSV vybízí instituce, aby podporovaly zapojení organizací občanské společnosti do evropského střediska pro sledování technologie *blockchain*, neboť pozitivní vývoj technologie *blockchain* a nových digitálních infrastruktur nemůže záviset pouze na řešeních v oblasti IT, ani na pouhém inženýrství, ale zdokonalí se pouze tehdy, budeme-li umět tyto mechanismy přetvořit na hnací sílu přelomových sociálních inovací.

- **ECO/491 Zdanění – hlasování kvalifikovanou většinou**

Legislativní návrhy v daňové oblasti jsou upraveny články 113 a 115 SFEU. Oba články stanoví zvláštní legislativní postup, kdy Rada rozhoduje jednomyslně a pouze konzultuje Evropský parlament. Smlouvy však rovněž obsahují ustanovení nezbytná pro změnu rozhodovacího procesu prostřednictvím tzv. překlenovacích ustanovení:

Čl. 48 odst. 7 Smlouvy o Evropské unii (SEU) umožňuje členským státům přejít od jednomyslnosti k hlasování kvalifikovanou většinou nebo od zvláštního legislativního postupu k řádnému legislativnímu postupu (s Evropským parlamentem zapojeným do rozhodovacího procesu) v oblastech, které obvykle podléhají jednomyslnosti, včetně zdanění. Evropská rada musí k aktivaci tohoto ustanovení přijmout jednomyslné rozhodnutí se souhlasem Evropského parlamentu a bez námitek ze strany vnitrostátních parlamentů.

Komise svým sdělením zahájila diskusi o tom, jak reformovat rozhodování v daňové politice EU. Prosazuje **postupný přechod ve čtyřech krocích** k hlasování kvalifikovanou většinou v rámci řádného legislativního postupu v některých oblastech společné daňové politiky EU.

EHSV podporuje záměr Komise zahájit nezbytnou diskusi s ohledem na citlivost hlasování kvalifikovanou většinou v daňových záležitostech. Současně se EHSV domnívá, že musí být splněny určité podmínky, aby mohlo být hlasování kvalifikovanou většinou úspěšně uplatňováno.

Pravidlo jednomyslného rozhodování o daních se může čím dál tím více jevit jako politicky anachronické, právně problematické a ekonomicky kontraproduktivní. Po zavedení hlasování kvalifikovanou většinou by v budoucnu hrál v daňových záležitostech důležitou roli Evropský parlament.

Vladimíra Drbalová

Členka EHSV